

Centrālā statistikas pārvalde

Datu process: vākšana, apstrāde, izplatīšana

Oficiālās statistikas datu cikls un Statistikas likuma prasības

2026. gada 16. septembris

Prezentācijas saturs

1

Ievads: Statistikas likuma mērķis un pamatprincipi

2

1. posms: datu vākšana

3

2. posms: datu apstrāde un drošība

4

3. posms: datu izplatīšana

5

4. posms: lietotāju vajadzības un sadarbība starp iestādēm

6

Kopsavilkums

01

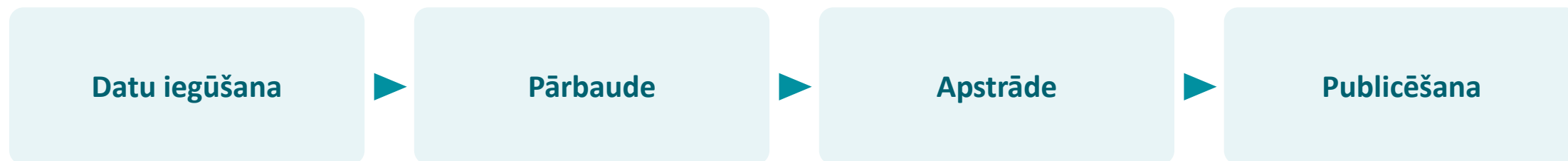
levads

Statistikas likuma mērķis un pamatprincipi

Datu cikls un Statistikas likums

Saskaņā ar Statistikas likumu oficiālās statistikas sistēmas vadošā iestāde ir Centrālā statistikas pārvalde. Likuma mērķis ir nodrošināt oficiālo statistiku par sabiedrībā notiekošajām ekonomiskajām, demogrāfiskajām un sociālajām parādībām un procesiem, kā arī par vidi.

DATU CIKLS

Statistikas process ir droši pārvaldīts datu cikls: dati tiek iegūti, pārbaudīti, apstrādāti un publicēti tikai tādā veidā, kas nepieļauj personu vai uzņēmumu identificēšanu.

Oficiālās statistikas astoņi pamatprincipi

1

Profesionālā neatkarība

2

Objektivitāte un
neitralitāte

3

Datu konfidencialitāte

4

Statistikas kvalitāte

5

Savlaicīgums un
precizitāte

6

Salīdzināmība

7

Caurskatāmība

8

Samērīgs slogs
respondentiem

Principi attiecas uz visiem trim galvenajiem datu procesiem – vākšanu, apstrādi un izplatīšanu.

02

1. posms: datu vākšana

No kurienes rodas dati?

Datu avotu izvēles hierarhija

1 Administratīvie dati un reģistri

2 Citi jau pieejamie datu avoti

3 Uzņēmumu vai iedzīvotāju aptaujas

4 Jaunu datu vākšana – tikai tad, ja nepieciešamo informāciju nevar iegūt citādi

SVARĪGĀKAIS PRINCIPS

Jo vairāk iespējams izmantot jau esošos datus, jo mazāks ir slogs respondentiem un zemākas datu vākšanas izmaksas.

Datu avotu izvērtēšanas kritēriji

Pirms datu avota izmantošanas tas tiek izvērtēts pēc šādiem kritērijiem:

1

Datu pieejamība

2

Aktualitāte

3

Pilnīgums

4

Kvalitāte

5

Juridiskais izmantošanas pamats

6

Savietojamība ar citiem avotiem

Datu vākšana sociālajā statistikā

- Tautas skaitīšana ir pilnībā balstīta uz reģistriem.
- Rādītājus, kurus var iegūt no reģistriem, apsekojumos vairs nejautā.
- Kontaktinformāciju izlasē iekļautajām personām saņem no dažādiem reģistriem.

2021

gads, kopš kura tautas skaitīšana Latvijā ir
pilnībā balstīta uz reģistriem

Datu vākšanas principi: «Digital First»

1. SOLIS

CAWI – e-anketa

Vispirms respondents aizpilda elektronisko anketu savā tālrunī vai datorā.

2. SOLIS

CATI – telefonintervija

Ja e-anketa nav aizpildīta, seko intervētāja telefona zvans.

3. SOLIS

CAPI – intervija klātienē

Nepieciešamības gadījumā notiek intervētāja vizīte klātienē.

PRIEKŠIEDRUKA RESPONDENTA ĒRTĪBAI

Anketā jau ir norādīta informācija par izglītību, nozari un profesiju – respondentam atliek to pārbaudīt un vajadzības gadījumā precizēt.

CSP regulārie apsekojumi sociālajā statistikā

Sociālajā statistikā tiek veikti gan ikgadēji, gan neregulāri apsekojumi. Neregulārie apsekojumi notiek ar noteiktu gadu intervālu.

DSA

SILC

CA

IKT

TIESISKAIS REGULĒJUMS

Ministru kabinets apstiprina statistikas iestāžu izstrādāto oficiālo statistikas veidlapu paraugus un nosaka veidlapu iesniegšanas un aizpildīšanas kārtību.

03

2. posms: datu apstrāde un drošība

Kā likums garantē privātuma aizsardzību?

Konfidencialitāte: pseidonimizācija un anonimizācija

Personu dati ir konfidenciāli un tiek izmantoti un apstrādāti vienīgi statistiskiem mērķiem.

DARBA VIDĒ

Pseidonimizācija

Vārds, uzvārds un personas kods tiek aizstāts ar identifikatoru (piemēram, ID-98745). Datus iespējams savienot, taču personas identitāte ir slēpta.

GALA REZULTĀTĀ

Anonimizācija

Dati tiek apkopoti kopsavilkumos tādā veidā, ka konkrētu personu vairs nav iespējams identificēt.

Datu apstrādē izmanto tikai anonimizētus vai pseidonimizētus datus, izslēdzot vārdu, uzvārdu un personas kodu.

Datu kvalitātes nodrošināšana

Datu apstrāde ietver datu pārbaudi, savietošanu ar citiem datu avotiem un rādītāju aprēķinus.

Kvalitātes nodrošināšana:

- datu validācija un loģiskās pārbaudes
- trūkstošo datu identificēšana
- neatbilstību salīdzināšana ar citiem avotiem
- datu salīdzināšana laika periodos
- aprēķinu un metodoloģijas dokumentēšana

Apstrādes mērķis:

- sagatavot datus publicēšanai kopsavilkumu veidā, ievērojot konfidencialitāti
- sagatavot datus atbilstoši regulu prasībām nosūtīšanai Eurostat
- sagatavot datus pētnieku un lēmumu pieņemšanas vajadzībām

Datu drošība un piekļuves kontrole

- Piekļuve datiem tikai tiem darbiniekiem, kuriem tā ir nepieciešama
- Lietotāju tiesību un piekļuves līmeņu pārvaldība
- Droša datu glabāšana un pārsūtīšana
- Darbinieku konfidencialitātes pienākums
- Droša mikrodatu vide pētniekiem

04

3. posms: datu izplatīšana

Kā oficiālā statistika nonāk līdz sabiedrībai un pētniekiem?

Datu izplatīšanas principi

1

Vienlīdzīga piekļuve

Dati kļūst publiski pieejami visai sabiedrībai vienlaikus un saskaņā ar iepriekš zināmu publicēšanas kalendāru.

2

Neitralitāte un metodoloģija

Datiem vienmēr tiek pievienoti skaidrojumi par aprēķiniem, lai novērstu iespējamās manipulācijas.

3

Piekļuve zinātnei

Pētnieki īpašos gadījumos var saņemt mikrodatos, parakstot stingrus drošības līgumus.

Pārlicība par datu privātumu veicina sabiedrības uzticēšanos un atvērtību datu sniegšanā.

Datu pārskatīšana un kļūdu labošana

1

Statistikas dati var tikt pārskatīti, ja saņemta precizēta informācija

2

Būtiskas izmaiņas tiek skaidrotas lietotājiem

3

Tiek norādīts, kad dati ir pārskatīti

4

Nepieciešamības gadījumā tiek publicēta pārskatīšanas informācija vai piezīme

05

4. posms: lietotāju vajadzības un sadarbība

Lai statistika būtu saprotama, interpretējama un izmantojama

Lietotāju vajadzības: ko nodrošina Centrālā statistikas pārvalde

Apkopo lietotāju vajadzības

Izvērtē, kādus rādītājus sabiedrība un lēmumu pieņēmēji izmanto

Nodrošina datus dažādos formātos

Veido vizualizācijas un datu tabulas

Nodrošina metadatus un skaidrojošu informāciju

Uzrauga, vai dati ir saprotami un praktiski izmantojami

Statistikas rezultāts nav tikai skaitlis – tam jābūt saprotamam, interpretējamam un izmantojamam.

Oficiālās statistikas portāls

Visu statistikas iestāžu oficiālo statistiku, metadatus un oficiālās statistikas publicēšanas kalendāru publicē oficiālās statistikas portālā, kura darbību tehniski un organizatoriski nodrošina Centrālā statistikas pārvalde.

1

Oficiālā statistika

2

Metadati

3

Publicēšanas kalendārs

Oficiālās statistikas portāls: stat.gov.lv

Sadarbība starp statistikas iestādēm

- Vienotu definīciju un klasifikāciju izmantošana
- Kopīgi metodoloģiskie standarti
- Datu apmaiņa starp iestādēm
- Kopīgu reģistru un datu avotu izmantošana

- Savietojami datu formāti
- Starptautisko prasību un Eurostat metodoloģijas ievērošana
- Pieredzes apmaiņa un labās prakses pārņemšana

Vienotas definīcijas un klasifikācijas ir būtiskas, lai dažādu iestāžu dati būtu savstarpēji salīdzināmi un savietojami.

Kopsavilkums

Dati ir vērtīgi tikai tad, ja tie ir:

Kvalitatīvi

Uzticami

Salīdzināmi

Savlaicīgi

Droši

Praktiski izmantojami

Dati palīdz pieņemt lēmumus!

 csplatvija

 csp_latvija

 csp_latvija

 centrala-statistikas-parvalde

www.csp.gov.lv

www.stat.gov.lv